

Het Jonge Kind in beeld

conceptversie Factsheet regio Helmond–Peelland, maart 2025

De ondersteuningsbehoefte van jonge kinderen in regio Helmond–Peelland PO is de afgelopen jaren toegenomen. We zien dat het aantal TLV's onder jonge kinderen toeneemt. Ook rapporteren professionals in kinderopvang en onderwijs meer en complexere ondersteuningsvragen. Het Netwerk Jonge Kind heeft zich verenigd rondom dit vraagstuk en zet zich in voor meer inclusie en ontwikkelkansen voor jonge kinderen.

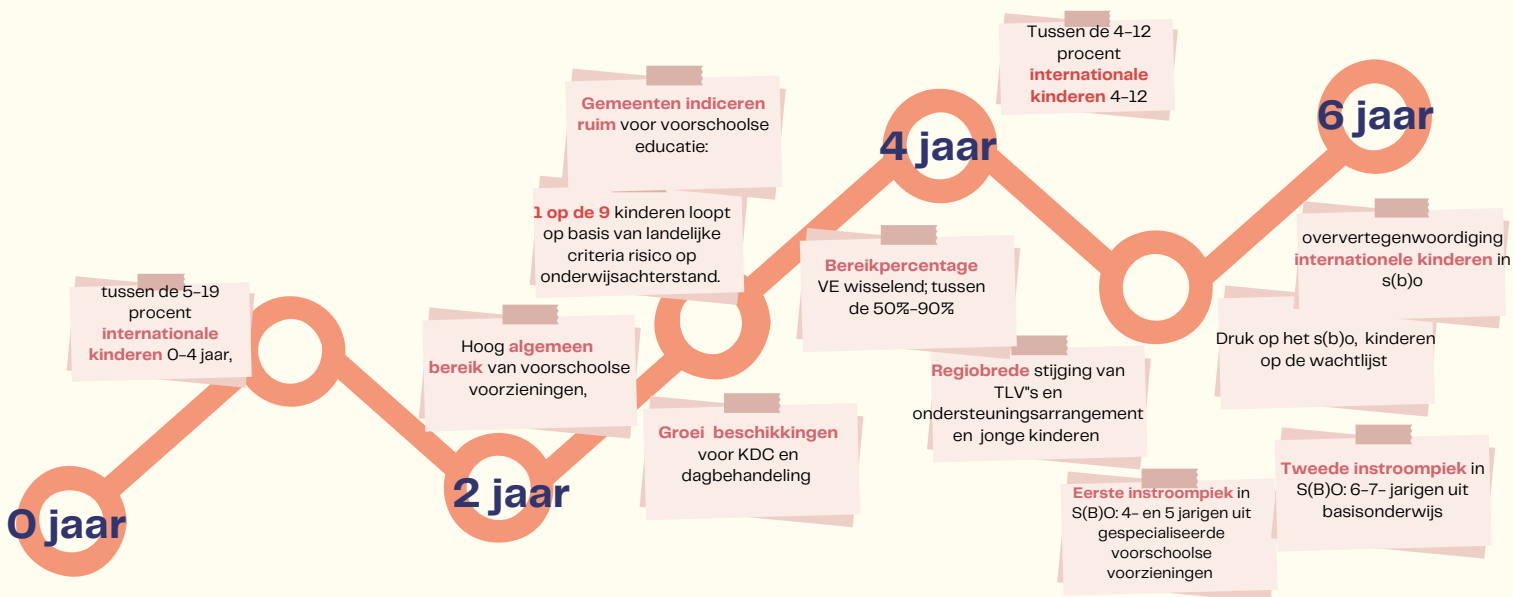
Deze factsheet geeft de stand van zaken en ontwikkelingen rondom jonge kinderen in de regio weer en combineert verschillende databronnen en bevindingen uit eerder onderzoek. Met de factsheet willen we niet alleen het inzicht in het vraagstuk vergroten, maar juist ook aanknopingspunten aanreiken om met het vraagstuk aan de slag te gaan. De factsheet bestaat uit drie hoofdstukken:

- 1) Aantallen en achtergrondkenmerken van jonge kinderen;
- 2) Voorschoolse inzet;
- 3) Op school: ontwikkeling van TLV's en arrangementen.

De belangrijkste bevindingen zijn op de volgende pagina samengevat en tevens weergegeven op een levenslijn van het jonge kind.

Samenvatting van bevindingen:

- Veel jonge kinderen – zo'n 80% – in de regio bezoeken op 2- en 3-jarige leeftijd een voorschoolse voorziening.
- Gemeenten indiceren ruim voor voorschoolse educatie. Zij geven meer indicaties af dan verwacht kan worden op basis van landelijke criteria. Gemeenten slagen vervolgens wisselend in het bereiken van kinderen met een aanbod van voorschoolse educatie en het registreren van dit bereik.
- Het aantal beschikkingen voor jonge kinderen in een MKD of KDC is de afgelopen jaren gegroeid. In 2024 worden zo'n 165 kinderen ouder dan vier jaar behandeld in een MKD of KDC.
- Er is in alle gemeenten in de regio een grote groei geweest van internationale kinderen in de regio. De groei zet de komende jaren naar verwachting door. Het betreft in de regio Helmond-Peelland vooral kinderen van arbeidsmigranten en statushouders.
- Internationale kinderen zijn oververtegenwoordigd in het gespecialiseerd onderwijs.
- We zien een stijging van TLV's en ondersteuningsarrangementen jonge kinderen. Deze stijging is zichtbaar in alle gemeenten van de regio.
- Er zijn grofweg twee instroomroutes naar het gespecialiseerd onderwijs: op 4- en 5-jarige leeftijd stromen kinderen in vanuit specialistische voorschoolse voorzieningen. Vanaf 6-jarige leeftijd stromen kinderen voornamelijk in vanuit het regulier basisonderwijs.

1. Jonge kinderen: aantallen en achtergrondkenmerken

1 op de 9 kinderen in regio Helmond-Peelland loopt een risico op een onderwijsachterstand

	Totaal peuters (2,5-4-jaar)	Omvang Doelgroep	Percentage doelgroep
Asten	260	26	10
Boekel	205	15	7
Deurne	455	45	10
Geldrop-Mierlo	610	65	11
Gemert-Bakel	490	55	11
Heeze-Leende	215	10	5
Helmond	1385	260	19
Laarbeek	340	25	7
Nuenen	360	20	6
Someren	360	25	7
Totaal Helmond-Peelland	4680	546	12

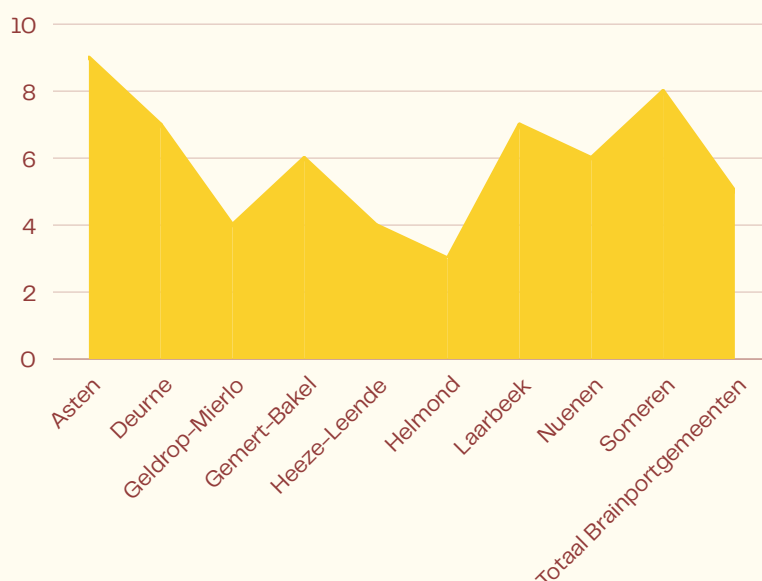
Om het risico op onderwijsachterstanden te voorkomen en in te lopen, ontvangen gemeenten en schoolbesturen een specifieke uitkering (OAB). Middelen worden toegekend op basis van verwachte achterstandsscores van leerlingen. Factoren die de achterstandsscore bepalen zijn o.a. het opleidingsniveau van de ouders, het herkomstland van de ouders en of ouders in de schuldsanering zitten. Voor de landelijk 15% leerlingen binnen de hoogste risicocategorie ontvangt men budget, dit zijn de doelgroepleerlingen. In Helmond-Peelland valt tussen de 5 en 11 procent van de leerlingen valt binnen deze doelgroep. In Helmond ligt dit percentage hoger (19%)

Doelgroep onderwijsachterstanden (Bron: Dashboard Onderwijsachterstanden CBS)

De regio internationaliseert

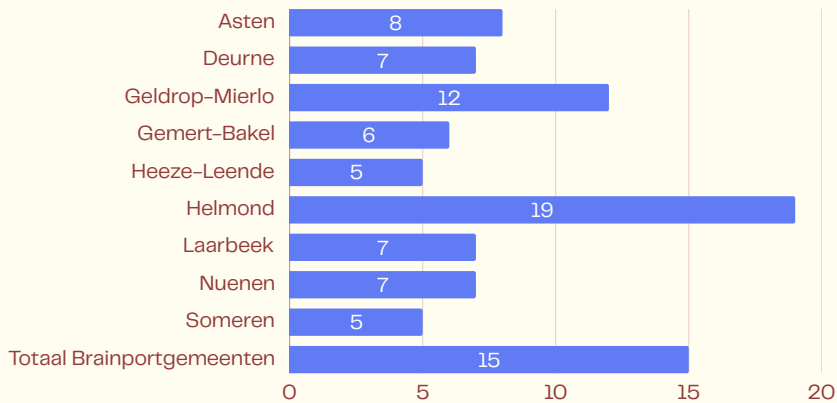
Gemiddeld groeide het aantal internationale kinderen tussen 2010 en 2021 in de Brainportregio met 5,3 % per jaar, en steeg het totale aantal met 75%. De meeste gemeenten uit de regio Helmond-Peelland wijken hier niet van af, of hebben zelfs een groter groeipercentage.

Onder een internationaal kind verstaan we een kind van een internationale werknemer, statushouder of student. Het kind kan een buitenlandse of de Nederlandse nationaliteit hebben. Maar het kind heeft ten minste altijd één ouder die niet de Nederlandse nationaliteit heeft.

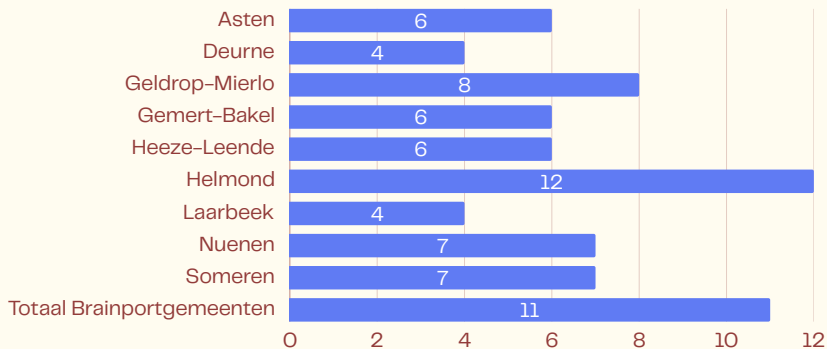

Gemiddelde jaarlijkse groei van het aantal internationale kinderen in de periode 2010-2021. Bron: CBS/ Decisio 2024

percentage internationale kinderen 0-4 jaar

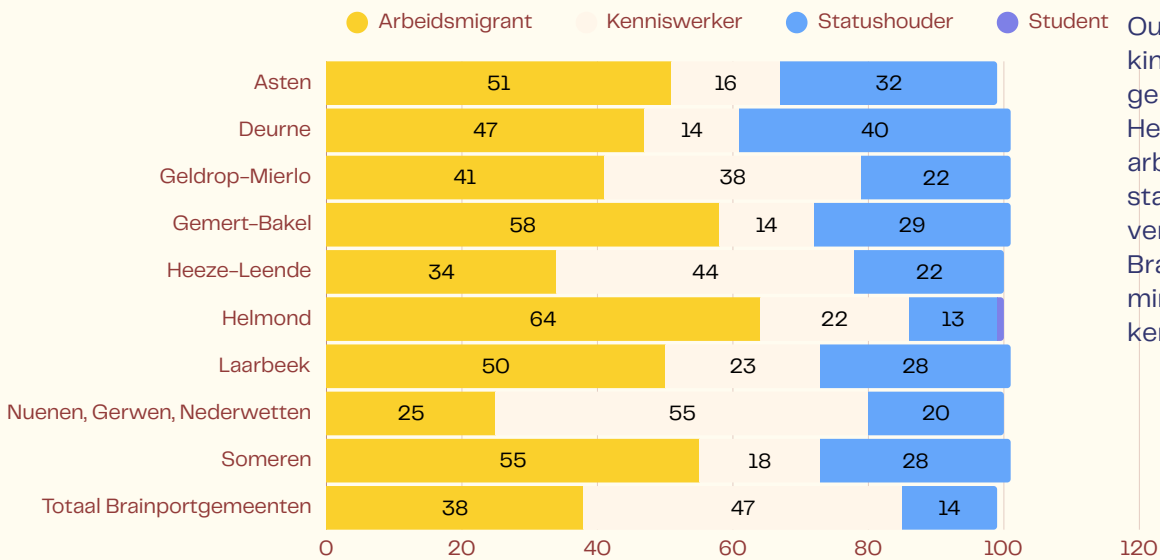
percentage internationale kinderen 4-12 jaar

Aantallen internationale kinderen kvd en po per gemeente, peildatum 2021		
	0-4 jaar	4-12 jaar
Asten	50	95
Deurne	80	135
Geldrop-Mierlo	185	285
Gemert-Bakel	65	170
Heeze-Leende	25	80
Helmond	680	1070
Laarbeek	55	90
Nuenen,	60	145
Someren	40	115
Totaal Brainportgemeenten	4460	8035

Bron: CBS/ Decisio 2024

Van de internationale kinderen heeft 67% heeft 1 internationale ouder, 33% heeft 2 internationale ouders

Ouders van internationale kinderen zijn in de meeste gemeenten in regio Helmond-Peelland arbeidsmigrant of statushouder. In vergelijking met de overige Brainportgemeenten zijn er minder kinderen van kenniswerkers

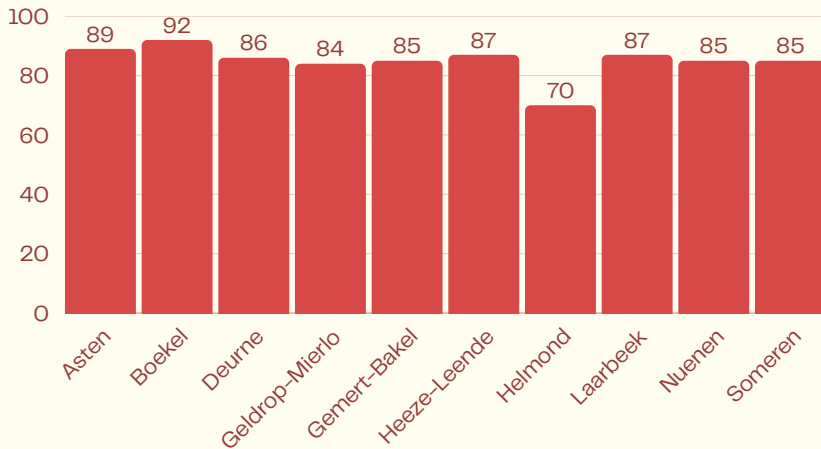
Bron: CBS/ Decisio 2024

Naar verwachting groeit de groep internationale kinderen tot 2032 met +12.260, mede afhankelijk van het gevoerde beleid, met een aanzienlijke verschuiving naar een totaal van circa 25.000 internationale kinderen.

Bron: CBS/Decisio 2024

2. Voorschoolse inzet

Percentage huishoudens met 2- en 3-jarigen dat gebruik maakt van de kinderopvangtoeslag. CBS, peildatum 2023

Het gebruik van de kinderopvangtoeslag ligt in de meeste gemeenten in de regio hoog. Dit betekent dat veel jonge kinderen maken gebruik van een voorschoolse voorziening (regulier kdv, voorschoolse educatie of gastouderopvang). Gezinnen die geen recht hebben op kinderopvangtoeslag, hebben in de meeste gemeenten recht op gesubsidieerde peuteropvang of een gesubsidieerde ve-plek. Deze huishoudens worden niet meegerekend in deze cijfers. Het is daarmee aannemelijk dat het daadwerkelijk gebruik van voorschoolse voorzieningen hoger ligt.

Tijdens de consulten van de GGD worden jonge kinderen gescreend op een risico op onderwijsachterstand en kan er een indicatie voor voorschoolse educatie (VE-indicatie) afgegeven worden. Welke kinderen precies in aanmerking komen (doelgroepdefinitie), verschilt per gemeente. Dit maakt maatwerk mogelijk. In veel gemeenten worden **meer indicaties** afgegeven, dan verwacht zou worden op basis van de landelijke doelgroepcriteria.

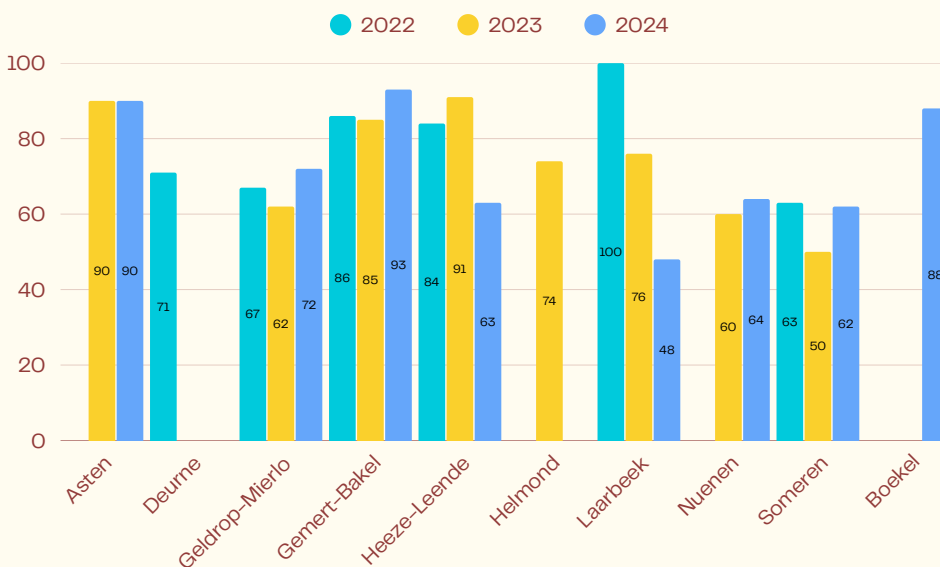
Aantal VE-geïndiceerde peuters 2,5-4 jaar. Bron: registratie gemeenten

	2022	2023	2024
Asten	-	42	35
Deurne	38	-	-
Geldrop-Mierlo	163	173	144
Gemert-Bakel	181	170	190
Heeze-Leende	25	25	27
Helmond	456	489	431
Laarbeek	37	41	66
Nuenen	48	47	47
Somerens	68	73	84
Boekel	16	11	17
Totaal geïndiceerde kinderen	375	325	318

Het landelijk bereikpercentage van voorschoolse educatie in 2023 was 75%. Het landelijk bereik is de afgelopen jaren iets gedaald (2021: 83%). In stedelijke gebieden is het bereikpercentage doorgaans wat lager.

Bron: Jaarverantwoording VVE 2021-2023, Inspectie van het Onderwijs.

75%

Percentage kinderen dat geïndiceerd is voor voorschoolse educatie en wordt bereikt met een VE-aanbod. Bron: registratie gemeenten

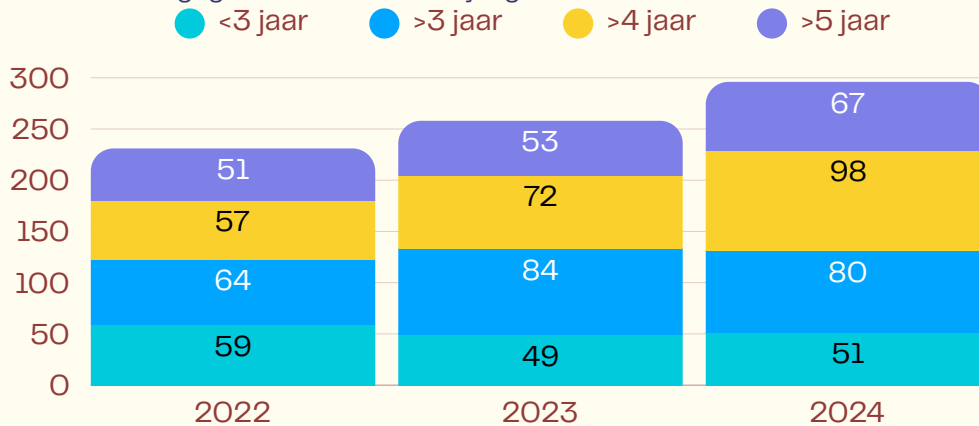
Het bereik van voorschoolse educatie binnen de verschillende gemeenten is wisselend. Een aantal gemeenten – Asten, Gemert-Bakel, Heeze-Leende en Boekel – heeft een hoog bereik van meer dan 85% of zelfs 90%. In Nuenen en Someren is het bereik lager, tussen de 50% en 65%. Het bereikcijfer in Helmond ligt met 74% hier tussenin. Kanttekening bij de bereikcijfers is dat niet voor elke gemeente voor elk jaar data beschikbaar is.

Gemeenten rapporteren dat er (nagenoeg) **geen wachtlijsten** voor kinderen met een VE-indicatie

Jonge kinderen met opgroei-problematiek of ernstige meervoudige beperkingen kunnen terecht in een **multidisciplinair kinderdagcentrum (MKD)** of **dagbehandeling** voor jonge kinderen. Het aantal beschikkingen voor jonge kinderen in deze groepen is de afgelopen jaren gestegen. Onder deze kinderen bevindt zich ook een substantiële groep die ouder dan vier is en daarmee in de schoolgaande leeftijd is. In 2024 zijn dit 165 kinderen.

Aantal beschikkingen voor MKD of KDC naar leeftijd van kinderen.

Bron: monitorgegevens een10voordejeugd

Totaal aantal beschikkingen voor MKD of KDC naar woonplaats kind*.

Bron: monitorgegevens een10voordejeugd

	2022	2023	2024
Asten	9	10	11
Deurne	14	15	12
Geldrop-Mierlo	41	45	54
Gemert-Bakel	10	10	11
Helmond	113	131	174
Laarbeek	15	16	16
Nuenen	16	18	13
Someren	13	13	14
Totaal	231	258	305

De meeste beschikkingen voor behandelgroepen voor jonge kinderen worden afgegeven in de grootste gemeenten in de regio: Helmond en Geldrop-Mierlo.

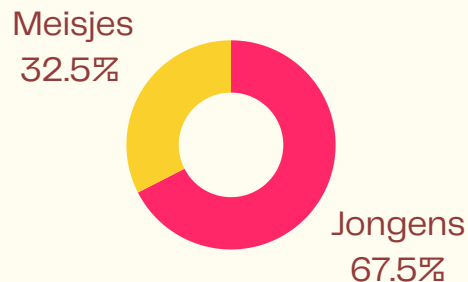
Opvallend is de stijging van het aantal beschikkingen in de gemeente Helmond tussen 2022 en 2024.

*Boekel en Heeze vallen buiten de jeugdhulpregio, een 10voordeJeugd

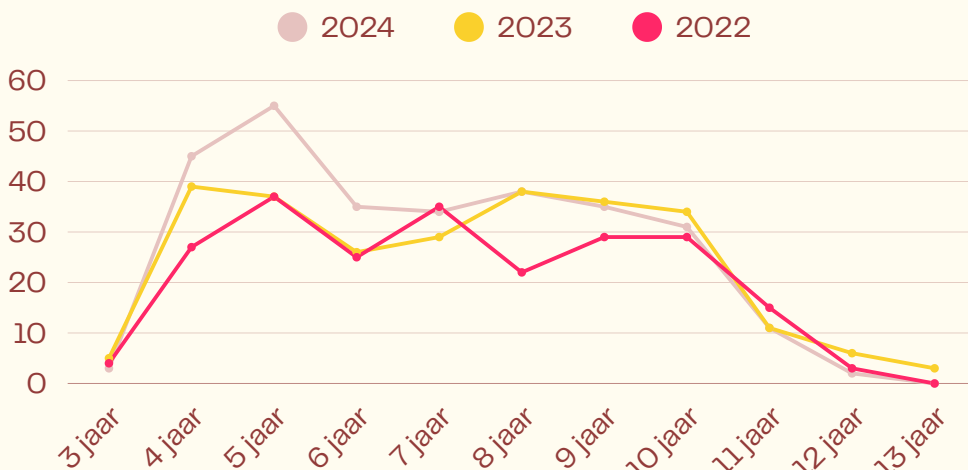
3. Op school: TLV's en arrangementen

De afgiften van nieuwe TLV's (toelaatbaarheidsverklaringen sbo en so) voor het samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO stijgen van 2022 naar 2023 met **14,4%** en van 2023 naar 2024 met **8,7%**.

Nieuwe TLV's in 2024 naar geslacht

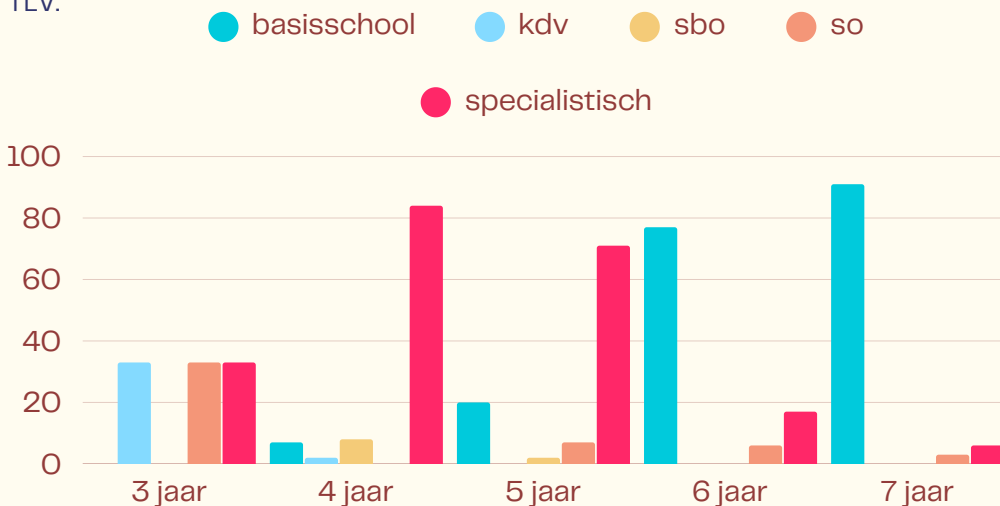

Veel nieuwe TLV's worden al op jonge leeftijd toegekend. We zien hierin een stijgende lijn

Ontwikkeling nieuwe TLV's naar leeftijd van kinderen.
Bron: Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO

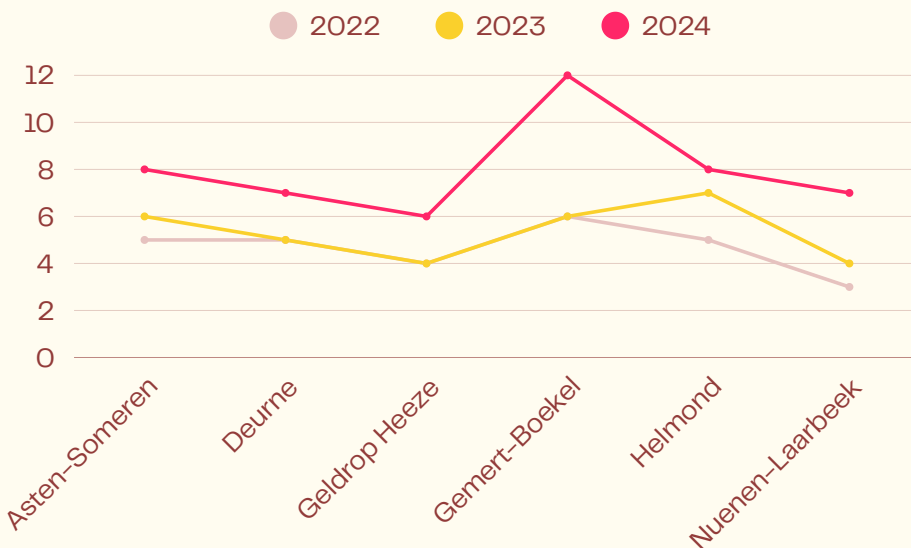
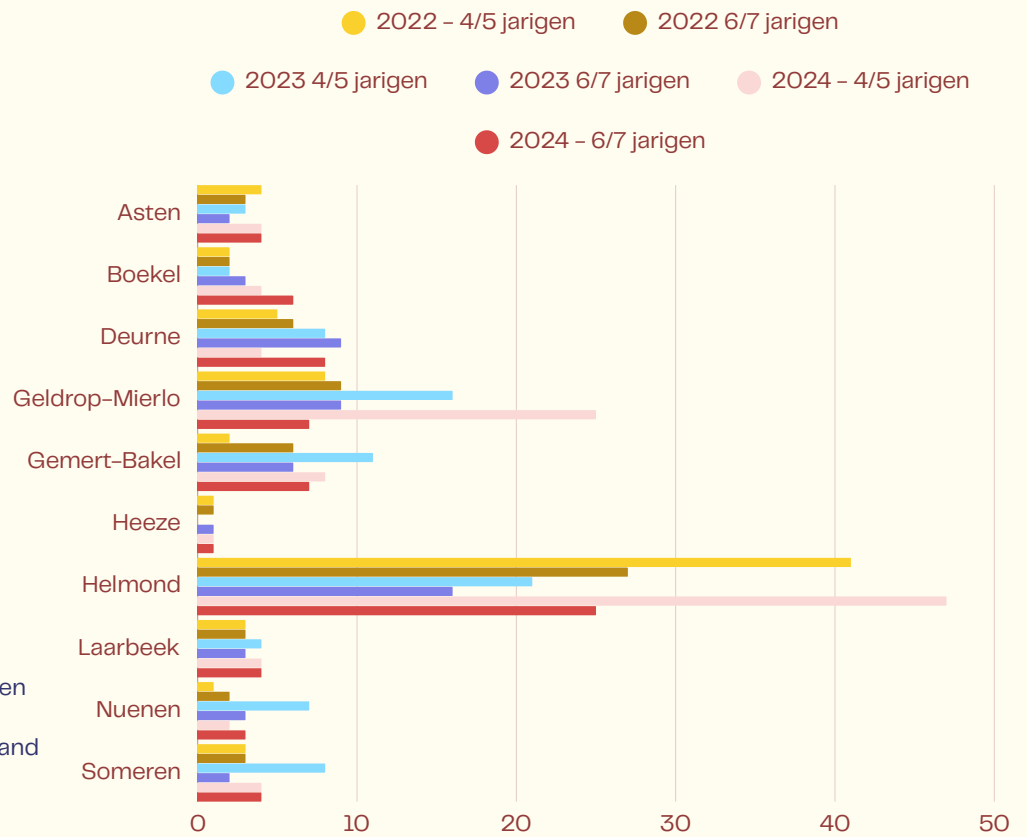
De meeste TLV's voor jonge kinderen van 4 en 5 jaar worden aangevraagd door gespecialiseerde (voorschoolse) instellingen, de MKD's en KDC's. Voor 6- en 7-jarigen kinderen is het basisonderwijs de belangrijkste aanvrager van een TLV.

Nieuwe TLV's naar leeftijd van kinderen en aanvragende partij.
Bron: Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO

De meeste TLV's aan jonge kinderen (in absolute aantallen) worden toegekend aan leerlingen woonachtig in Helmond

Nieuwe TLV's naar leeftijd en woonplaats
Bron: Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO

Kijken we echter naar het aantal TLV's per 1000 leerlingen, dan zien we dat de TLV's redelijk gelijkmatig verdeeld zijn over de verschillende scholenkringen.

Aantal TLV's per 1000 leerlingen Bron: Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO

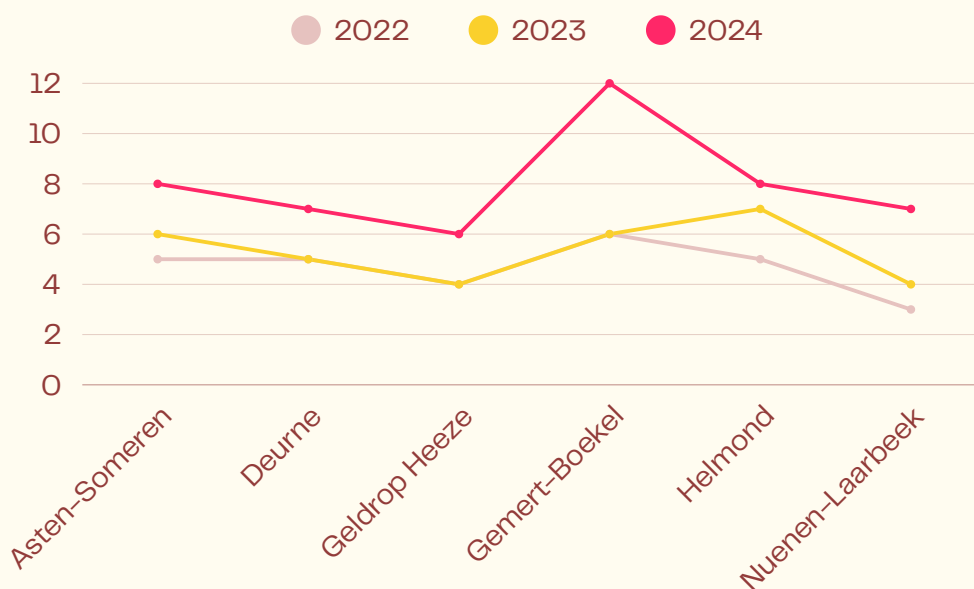
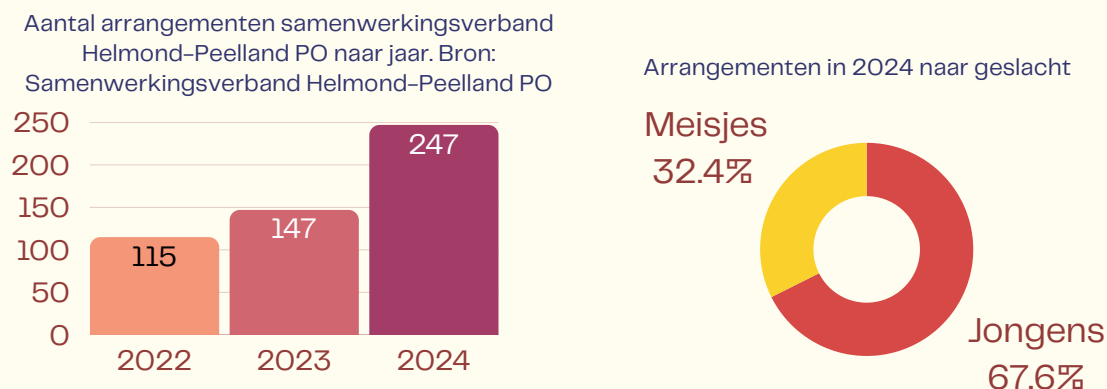
1 op de 10 niet-Nederlands sprekende kinderen stroomt in het gespecialiseerd onderwijs

'In de Brainportregio is sprake van een structurele groei van het speciaal onderwijs (SO), welke bijna 1.5 keer zo groot is als de landelijke trend. Het overgrote merendeel van de kinderen die tussen '16/'17 en '20/'21 instroomden in het SO heeft een migratieachtergrond (83%). Vooral het aantal kinderen met een eerste generatie migratieachtergrond is in het SO in de Brainportregio harder gegroeid dan in de rest van Nederland (Bron: The Next School, 2022).

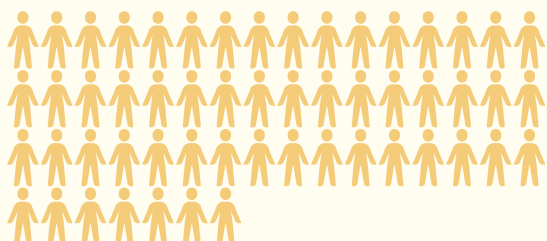
Arrangementen

Leerlingen kunnen vanuit het samenwerkingsverband extra ondersteuning ontvangen in de vorm van een arrangement. De school kan hiermee expertise inkopen voor het kind. Ook kan gebruik gemaakt worden van een vorm van ambulante begeleiding. Het aantal arrangementen is de afgelopen jaren sterk gestegen.

Arrangementen per 1000 leerlingen. Bron: Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO

Voor niet alle kinderen is een plek in het onderwijs als gevolg van wachtlijsten in het gespecialiseerd onderwijs

55

moeilijk
plaatsbare
kinderen 4-12
jaar

Bron: Samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO

Deze factsheet is opgesteld in opdracht van het Netwerk Jonge Kind. Het in mei 2024 gevormde netwerk heeft als missie om de beweging naar meer inclusie en ontwikkelkansen voor jonge kinderen vanzelfsprekender te maken.

De stuurgroep van het netwerk telt 13 leden uit de regio Helmond-Peelland, waaronder gemeenten, onderwijsbesturen, het samenwerkingsverband Helmond-Peelland PO, GGD en kinderopvangorganisaties.

Het Netwerk Jonge kind werkt vanuit de volgende leidende principes

1. De eerste levensjaren van een kind zijn cruciaal voor een goede ontwikkeling

Willen we kinderen optimale kansen bieden, dan betekent dat jong beginnen met investeren. Dat begint bij alle kinderen en ouders in beeld hebben. Ook willen we zo veel mogelijk kinderen gebruik laten maken van kwalitatief goede voorschoolse voorzieningen. Voor kinderen met een VVE-indicatie streven we naar een bereik van 100%.

2. De route naar inclusief onderwijs begint bij het jonge kind

Jonge kinderen met een ondersteuningsvraag komen nu nog te vaak terecht in de specialistische route van onderwijs en jeugdhulp. We geloven dat dit anders kan. Want met de juiste expertise, mindset en samenwerking kunnen we de jonge kinderen een passende plek bieden binnen reguliere voorschoolse voorzieningen en binnen regulier en zo thuisnabij mogelijk onderwijs.

3. We gunnen het elk 4-jarig kind om te starten in het regulier onderwijs.

Thuisnabij en regulier onderwijs, waarbij kinderen zo veel mogelijk samen met elkaar naar school gaan, en samen onderwijs volgen is het uitgangspunt. Om dit te kunnen realiseren is intensieve samenwerking tussen regulier en speciaal onderwijs en tussen onderwijs en zorg nodig. En is er expertise is dicht bij het kind en in de school beschikbaar. Met deze ambitie sluiten we aan op de Werkagenda Inclusief Onderwijs 2035.

4. Niet het individuele kind en zijn of haar diagnose of tekortkoming, maar het kind in de context van de omgeving is het uitgangspunt.

Kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte ontvangen nu vaak individuele ondersteuning die losstaat van de omgeving waar ze opgroeien en de eventuele ondersteuningsbehoefte van ouders. We zien daarnaast dat wat 'normaal' versmald is en problemen minder in het 'gewone leven' van gezin, school en wijk opgepakt worden. We willen de omgeving waarin een kind opgroeit weer centraal stellen en geloven in de kracht van een sterke pedagogische basis voor het voorkomen en oplossen van problemen.

5. Door de huidige financiële middelen anders in te zetten, maken we het inclusief onderwijs van de toekomst mogelijk.

In het huidige specialistische systeem van zorg en ondersteuning voor jonge kinderen gaan veel financiële middelen om. Denk aan de bekostiging voor het gespecialiseerd onderwijs, jeugdhulpinzet op basis van individuele beschikkingen en leerlingenvervoer. Door deze middelen anders aan te wenden kunnen we duurzaam, inclusief en thuisnabij onderwijs realiseren.

• Tot slot: Binnen het netwerk worden we gedreven door lef, ambitie en maatschappelijke verantwoordelijkheid en durven we over onze eigen schaduw heen te stappen. We geloven dat er binnen het huidige systeem voldoende kennis, expertise, drive en middelen beschikbaar zijn om het anders te gaan doen voor jonge kinderen.